

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. I. Quibusdam præmissis referuntur sententiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

nostra aeternum gloriae nostrae pondus operatur in nobis. Et D. Bernardus serm. 1. diversis: Transi-
ra, transi & pena, non sic gloria, non sic remun-
ratio, non sic merces ipsa laboris: nescit finem,
manet tota simul, & manet in aeternum: gustatim
pena bibitur per minutis transi; in remuneratione: tor-
rens est voluptatis & fluminis impetus torrens inundans
laetitia, flumen gloriae flumen pacis. Ergo in operibus
iustorum supernaturalibus, non est condignitas
scu proportio beatitudine supernaturali.

128. Ad objectionem respondeo primò cū D. Tho-
mahic art. 3. ad 1. quod Apostolus loquitur de
passionibus Sanctorum etiam earum substantiam;
non vero ut à gratia & charitate pro-
cedunt; sic enim cum gloria habent condignita-
tem & proportionem, ut supra ostensum est. Se-
cundò dei potest, Apostolum excludere solum
condignitatem, secundum quod significat aequa-
litem rei ad rem, non verò securum quod im-
portat solum aequalitatem proportionis, quae suf-
ficit ad rationem meriti de condigno, ut ex supra
dictis patet. In eodem sensu intelligi & explicari
possunt SS. Patrum testimonia ibidem adducta.

Ad confirmationem, concessio Antecedente,
nego consequentiam, quia ut diximus, ad meri-
tum de condigno vitae aeternae non est necessaria
aequalitas operum nostrorum quantum ad om-
nia, sed sufficit aequalitas quantum ad id ex quo
desumitur valor & aestimatio illorum, quod est
praecipue gratia & charitas. Adde quod, opera ius-
torum, ut à gratia & charitate procedunt, ha-
bent quandam proportionem & aequalitatem
cum visione beatifica: Tum quia illa, cum sua
duratione immutabili & interminabili, in gratia,
tanquam fructus in semine, continetur, juxta scilicet
Bernardi serm. 17. in Psal. Qui habitat: *Latus
gloriae fratres mei, abscondita nobis est in tribulatio-
ne, in momentaneo hoc latet aeternitas, in hoc levi
pondus sublime & supra modum*: Tum etiam quia
gratia & charitas ex propria natura, & quan-
tum est de se, petunt mensurari duratione im-
mutabili & interminabili, nimirum aeternitate
participata, quamvis hic in statu viae per accidens,
ratione subiecti in quo sunt, corruptibiles sint,
& tempore mensurentur.

Obicitur secundò: Deus ex communi Theo-
logorum sententia, remunerat iustorum opera ul-
tra condignum: Ergo non est in operibus iusto-
rum vera condignitas ad praemium.

Sed nego consequentiam: Deum enim remu-
nerare bona opera iustorum ultra condignum,
non ita accipiendum est, quasi illa non sint di-
gna praemio vitae aeternae, sed quod ultra pra-
mium, quod ex condigno meritis bonis debetur,
Deus ex mera libertate & magnificentia, aliquem
gloriae gradum adjungat, ut sic reddat non solum
mensuram conferat, quā aequalitas praemij ad
meritum designatur, sed etiam coagitatam & su-
perfluentem, per quod denotatur aliquis excel-
sus supra aequalitatem.

130. Ex quo intelliges, retributionem praemij in
Deo esse & à iustitia, & à libertate; à iustitia
quidem, quatenus tantum gloriae confert iustis,
quantum habent meriti, ita quod meritum ipso-
rum aliquo sibi debito non fraudet; à liberalitate
verò, quatenus tribuit plusquam debeat, & pra-
miat ultra condignum. Unde Fulgentius lib. 1.
ad Monimum cap. 10. redens rationem cur vita
aeterna dicatur gratia, cum merces sit meriti, ita

A loquitur: Gratia autem ipsa non iniuste dicitur, quia
non solum donis suis (id est meritis nostris, quae Dei
dona) sunt, ratione gratiae à qua procedunt; De-
us dona sua reddit: sed quia tantum etiam ibi gratia
divinae retributionis exuberat, ut incomparabiliter
atque ineffabiliter omne meritum, quantumvis bone,
& ex Deo data, humane voluntatis, atque operatio-
nis, excedat.

ARTICVLVS VI.

B Vtrum actus eliciti à virtutibus acquisitis, vel insu-
sis, sint meritorij de condigno vitae, sine
imperio, seu relatione actuali, vel saltem vir-
tuali charitatis?

§. I.

Quibusdam praemissis referuntur sententiae.

SVpono primò, virtutes alias esse theologi-
cas, quae habent Deum pro objecto immediato
& specificativo; alias, morales, quae ordinant
& perficiunt hominem in ordine ad bonum ho-
nestum & rationi consonum: & istas adhuc
esse duplicis generis; aliquae enim sunt naturales
& acquisitae, quae regulantur per rationem &
prudentiam naturalem; aliae supernaturales &
per accidens infusae, quae regulantur per fidem,
& prudentiam infusam & supernaturalem.

SVpono secundo, triplicem posse dari relati-
onem seu ordinationem actus in Deum; nempe
habitualement, quae non est aliud quam ipse habi-
tus gratiae & charitatis, in subiecto operante re-
siciens, ejus actum concomitans, non tamen
in ipsum influens; actualement, quae fit medio actu
charitatis, per quem operatio quae elicitor, in
Deum ut ultimum finem refertur; & virtualem
quae continetur in virtute actus praecedentis, per
quem talis operatio in Deum fuit relata.

SVpono tertio, ad hoc ut actus nostri sint me-
ritorij de condigno vitae aeternae, non requiri ne-
cessario actualement charitatis ordinationem seu
relationem, sed sufficere virtualem, in virtute
actus charitatis praeteriti remanentem. Ita ex-
presse docet S. Thomas in 2. dist. 38. quest. 1.
art. 1. ad 4. his verbis: *Ad hoc quod ali-
cuius actionis finis sit Deus vel charitas, non oportet
quod agendo illam actionem, aliquis de Deo vel
de charitate cogitet; nec iterum sufficit, quod ali-
quis in habitu tantum Deum vel charitatem ha-
beat; quia sic etiam actum venialis peccati ali-
quis in Deum ordinaret, quod falsum est: sed
oportet quod prius fuerit cogitatio de fine, quae est
charitas vel Deus, & quod ratio actionis sequen-
tes in hunc finem ordinaverit, ita quod rectitu-
do illius ordinationis in actionibus sequentibus sal-
vetur: ut patet in exemplo quod Avicenna ponit de
artifice, qui dum opus suum exercet, semper de
regula artis cogitat, multum in opere impedi-
retur; sed sicut prius excogitavit per regulas artis,
ita postmodum operatur, & sic in opere ejus recti-
tudo artis salvatur. Similia habet dist. 49. quest.
unica art. 5. ad 6. ubi sic discurrit: Non suf-
ficit omnino habitualis ordinatio actus in Deum,
quia ex hoc quod est in habitu, nullus meretur
sed ex hoc quod actu operatur: nec tamen
oportet*

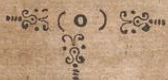
oportet quod intentio actualis ordinans in finem ultimum, sit semper coniuncta cuilibet actioni, quae dirigatur in aliquem finem proximum, sed sufficit quod aliquando actualiter omnes illi fines in finem ultimum referantur.

Ratio id etiam suadet: Nam ut causa influat in effectum, sufficit quod permaneat in se, vel in sua virtute: largo ut charitas censeatur influere in nostros actus, eosque imperare, satis est quod remaneat virtualiter in virtute alicuius actus praeteriti: praesertim quia moraliter impossibile est, hominem quando bona operatur, semper intendere in finem charitatis. Unde S. Thomas 22. qu. 83. art. 13. loquens de oratione, docet ad eius meritum sufficere primam intentionem in principio habitam, neque requiri actualem, formalem, & continuatam. His pro intelligentia & explicatione tituli praemissis.

Circa propositam difficultatem tres versantur celebres sententiae. Prima docet opera moraliter bona, seu actus elicitos à virtutibus moralibus, etiam acquisitis, esse meritorios de condigno vitae aeternae, absque ullo influxu, etiam virtuali, charitatis; dummodo supponant habitum illius in subiecto operante, per quem habitualiter in Deum ordinantur. Ita Vazquez hic disp. 207. per totam, & Gabriel à S. Vincentio in tract. de gratia disp. 21. quaest. 3. pro hac sententia referens Sotum lib. 3. de natura & gratia cap. 4. sed immerito, cum ibi expresse doceat ad meritum requiri quod opus procedat ex gratia, & improbet distinctionem eorum qui dicunt, opus meritorium debere quidem procedere ab eo qui est in gratia, sed non ab ipsa gratia.

Secunda fatetur quidem necessarium esse relationem virtutalem charitatis, vel saltem alterius virtutis infusae, ut opera bona virtutum moralium acquisitarum sint meritoria de condigno vitae aeternae; sed contendit actus virtutum infusarum, factos ab homine grato, esse meritorios de condigno supernaturalis beatitudinis, ex vi suae bonitatis intrinsecae, absque ulla relatione actuali aut virtuali in Deum ut finem ultimum, quae per actum charitatis praesentem, vel praeteritum illis adveniat. Hanc tenent Suares lib. 12. de gratia cap. 8. & 10. Marcus à Serra hic art. 4. dubio 1. & Philippus à S. Trinitate disp. 7. dubio 5.

Tertia asserit nullum actum virtutis infusae, & multo minus virtutis moralis acquisitae, esse meritorium de condigno vitae aeternae, absque aliquo imperio seu relatione, saltem virtuali, actus charitatis; eique soli deberi premium essentiale beatitudinis; alius autem virtutibus, nisi ab illa imperentur, premium duntaxat accidentale concedi. Hanc sententiam defendunt communiter Thomistae cum Angelico Praeceptore, locis infra referendis, & cum Doctore Seraphico in 2. dist. 4. art. quaest. 3. ubi illam expresse docet. Hos sequuntur Bellarminus lib. de iustific. cap. 15. Valentia in praesenti, puncto 3. Lorca disp. 48. & alii. Unde temeraria & intolerabilis est censura Suares, loco citato, cap. 8. num. 9. dicentis, hanc sententiam esse improbabilem & intolerabilem, & parum consentaneam videri Scripturis, & communis sensui Ecclesiae, & Patrum.

Dico primò: Ut actus virtutum moralium acquisitarum sint meritorij de condigno vitae aeternae, non sufficit habitualis relatio in finem supernaturalem, sive concomitantia habitus charitatis; sed ejus imperium saltem virtuale requiritur.

Probatur primò ex Scriptura, quae quando bonis operibus promittit vitam aeternam, semper addit hanc conditionem, si fiant in nomine Christi, vel propter Christum aut propter gloriam Dei, ut Luca 9. *Qui recipit unum ex his pusillis in nomine meo, me suscipit*: Matth. 19. *Omnis qui reliquerit patrem, & matrem, &c. propter nomen meum, vitam aeternam possidebit*. Marci 9. *Quisquis potum dederit vobis calicem aquae in nomine meo, non perdet mercedem suam*.

Confirmatur ex Apostolo 1. ad Corinth. 10. & ad Coloss. 3. sedulo monente fideles, ut quicquid faciunt, in nomine Domini, & gloriam Dei agant: hoc autem non tam sollicitè ab ipsis requireretur, si ad meritum nostrorum operum non esset necessarium, sed sufficeret concomitantia habitus charitatis, & habitualis relatio in finem supernaturalem: Ergo illa non sufficit, sed requiritur insuper imperium saltem virtuale charitatis.

Probatur secundò ex D. Thoma locis in tertia suppositione relatis, ubi expresse docet, habitualement, ordinationem actus in Deum ad meritum non sufficere: idque probat, tum quia ex hoc quod est in habitu nullus meretur, sed ex eo quod actu operatur: tum etiam quia alias peccatum veniale hominis iusti esset meritorium, utpote à subiecto habitualiter relato in ultimum finem proveniens. Item hic art. 4. ait quod *Meritum vitae aeternae primo pertinet ad charitatem, ad alias autem virtutes secundario, secundum quod earum actus imperantur à charitate*: At imperium non solum dicit habitualement ordinationem charitatis, sed etiam actualem ejus motionem, vel saltem virtutalem: Ergo ad meritum, virtutalem saltem charitatis motionem requiritur.

Probatur tertio ratione quam insinuat Durandus in 2. dist. 40. quaest. 2. num. 11. Infidelitas, vel status peccati mortalis, concomitans bona opera moralia ordinis naturalis, non vitiat illa, nec facit ea, demeritoria, nisi aliquo modo informet ea, referendo in finem malum: Ergo pariter gratia & charitas, concomitans actus virtutum moralium acquisitarum, non dignificabit illos, nec faciet meritorios vitae aeternae, nisi ea informet per virtutalem saltem relationem ad Deum ultimum finem.

Probatur quartò: Ut actus nostri sint meritorij de condigno vitae aeternae, requiritur ut fiant in obsequium Dei, cum una ex conditionibus ad meritum requisitis sit, ut actus fiat in obsequium eius à quo merces exigitur, ut art. 2. conclus. 3. declaravimus: Sed actus nostri non possunt fieri in obsequium Dei, nisi ad ipsum formaliter vel saltem virtualiter ordinentur: Ergo ad meritum de condigno vitae aeternae, virtualis saltem in Deum ut finem ultimum relatio requiritur.

Denique suaderi potest conclusio ratione fundamentalis. Ut actus virtutum moralium acquisitarum sint meritorij vitae aeternae, necesse est quod sint supernaturales quoad modum: Sed hoc